

Postbus 619 3300 AP Dordrecht

Raadsinformatiebrief

Aan de (plv.) leden van de Drechttraad

IBAN: NL88 BNGH 0285127748
BIC: BNGHNL2G

Telefoon: 078 770 7023

E-mail: g.laarman@drechtsteden.nl

Bijlage(n): geen

Behandeld door: J. Paffen, L. Rops, J. Knuvers, G. Laarman
Onderwerp: Steunpakket in de Drechtsteden

Datum: 13 december 2021
Ons kenmerk: BDR/21/2617494
Uw kenmerk: n.v.t.

Geachte dames en heren,

Op 1 oktober 2021 is er in de Drechtsteden een voorlopig einde gekomen aan de steunregelingen in verband met de coronamaatregelen. In deze brief leest u welke ondersteuning de Sociale Dienst Drechtsteden (SDD) heeft geboden en blijft bieden aan de inwoners. Achtereenvolgens wordt ingegaan op (1) de Tozo en de TONK, (2) de overgang van de Tozo naar de tijdelijke, versoepelde Bbz-regeling en (3) de blijvende ondersteuning van het Ondernemersloket.

Toelichting

1. Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)

De Tozo was een maandelijkse inkomensaanvulling tot aan bijstandsniveau voor zelfstandig ondernemers die door de coronacrisis in financiële moeilijkheden zijn gekomen. De Tozo kon worden aangevraagd in de periode van maart 2020 tot en met september 2021. De Tozo is vijf keer verlengd, met steeds strengere voorwaarden, waaronder de partnerinkomenstoets.

Aanvragen

In totaal zijn er 9.017 Tozo-aanvragen bij de SDD ontvangen waarvan er 6.447 zijn toegekend. In de Drechtsteden hebben 4.930 inwoners een of meerdere Tozo's ontvangen. Alle aanvragen zijn beoordeeld op het verstrekken van een voorschot en deze zijn direct uitbetaald. Circa 1.100 bevoorschotte aanvragen worden op dit moment nog beoordeeld om definitief beschikt te worden, waarbij ook een kwaliteitstoetsing plaatsvindt.

In totaal is beschikt voor een bedrag van € 26,9 miljoen (peildatum: 18 november 2021).

Aantal toegekende aanvragen per gemeente tot 2 december 2021:

Aantal toekenningen	Alblasserdam	Dordrecht	Hardinxveld-Giessendam	Hendrik-Ido-Ambacht	Papendrecht	Sliedrecht	Zwijndrecht	Eindtotaal toegekend	Aantal aanvragen
Tozo 1	195	1895	148	345	398	201	557	3739	4600
Tozo 2	47	640	33	84	97	49	156	1106	1253
Tozo 3*	65	837	59	151	151	79	241	1546	1948
Tozo 4*	10	86	3	13	13	8	30	161	733
Tozo 5*		14		2			5	22	483
Eindtotaal	318	3472	243	556	659	337	989	6571	9017

*Nog circa 1.100 aanvragen zijn niet definitief afgehandeld, waardoor het aantal toekenningen nog zal toenemen.

Terugvorderingen

Het uitgangspunt is om terugvorderingen zoveel als mogelijk te voorkomen. Onterecht verleende uitkeringen worden teruggevorderd, maar wel vanuit de menselijke maat. De terugvorderingen worden grotendeels veroorzaakt door:

- achteraf door een aanvrager doorgeven van (meer) inkomsten;
- ontvangen signalen van het Inlichtingenbureau over het inkomen;
- bij de achterafcontrole blijkt dat een aanvrager niet aan voorwaarden voldoet.

Veruit de meeste terugvorderingen betreffen gedeeltelijke terugvorderingen. Hooguit 5-10% van de terugvorderingen betreffen een terugvordering van de volledige uitkering.

Daarnaast is de termijn van terugvordering ruimer dan bij de reguliere bijstand. Als een Tozo-uitkering moet worden terugbetaald (of een gedeelte ervan), dan wordt hiervoor standaard zes maanden de tijd gegeven. Bij de reguliere Participatiewet is dit zes weken. Wanneer dat niet lukt, worden aanvragers uitgenodigd om contact met de SDD op te nemen. De SDD gaat vanaf januari 2022 de aanvragers die nog niet hebben betaald of contact opgenomen actief benaderen. Het doel hiervan is om alsnog een terugbetalingsregeling te treffen en/of mogelijke betalingsproblemen op te sporen en eventueel door te verwijzen naar passende hulpverlening. Ongeveer 40% van de tot nu toe uitgezette terugvorderingen is al terugbetaald (€ 1,5 miljoen).

Uitvoeringskosten

Vanuit het Rijk krijgen gemeenten voor de uitvoeringskosten een vergoeding van € 450 per ingediende aanvraag. Gezien het totaal aantal aanvragen komt dit voor de Drechtsteden neer op zo'n € 4 miljoen.

De planning van de werkzaamheden en de inzet van personeel was berekend tot en met december 2021. Dit betekent dat eind dit jaar het budget op is, maar dat het werk nog enige tijd voortduurt.

De voornaamste reden hiervan is de hoeveelheid medewerkers die er zijn ingezet om aan de uiteindelijk gestelde kwaliteitseisen (van ministerie/accountant) te kunnen voldoen, waarmee rechtmatigheidsproblemen in de uiteindelijke accountantscontrole worden voorkomen.

Concreet betekent het dat de SDD naar verwachting tot aan het tweede kwartaal van 2022 nodig zal hebben om de dossiers in orde te maken. Dit is nodig om een aantal zaken af te ronden, te weten: de kwaliteitscontrole ten behoeve de accountant, de afhandeling van terugvorderingen en de fraudeonderzoeken. Gedurende de looptijd van de Tozo is de complexiteit met betrekking tot de uitvoering fors toegenomen, met name op het gebied van de toekenning in relatie tot de rechtmatigheidseisen. Daarom overschrijdt de inzet van mensen en middelen naar verwachting het geormerkte budget wat door het Rijk is toegekend om de Tozo uit te voeren.

Zowel in de jaarrekening als in de eerste Bestuursrapportage van 2022 wordt deze overschrijding met gemeenten verrekend. De SDD verwacht dat deze extra inzet circa € 300.000 tot € 500.000 zal gaan kosten, een en ander afhankelijk van wat er uit de kwaliteitscontroles naar voren komt en of fraudeonderzoeken/terugvorderingen wel of niet vlot (gaan) verlopen. De SDD adviseert aan gemeenten om een deel van het overschot van de TONK-regeling, wat vrij inzetbaar budget is, te reserveren voor deze overschrijding.

Tot slot willen we u erop attent maken dat gezien de huidige coronamaatregelen de mogelijkheid bestaat dat er toch nog een vervolg komt op de steunpakketten (bijvoorbeeld Tozo 6). De SDD is hierover in nauw contact met het ministerie.

Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten (TONK)

De TONK-regeling stelde de gemeenten in staat om huishoudens te ondersteunen die als gevolg van coronamaatregelen met een zodanige inkomsterugval te maken hadden dat zij te weinig inkomen overhielden om de vaste lasten te kunnen betalen. De TONK voorzag in een tegemoetkoming voor de vaste woonlasten, zoals huur en energiekosten. In de tijdelijke 'Beleidsregels TONK Drechtsteden' zijn de voorwaarden voor de tegemoetkoming TONK vastgelegd, inclusief een hardheidsclausule. De aanvraagtermijn voor de TONK is op 1 november 2021 afgesloten.

Aanvragen

Door de breedte van de doelgroep was een inschatting van het aantal aanvragers vooraf lastig te maken. De TONK is namelijk opgezet als een 'open einde'-regeling. Bij aanvang is een inschatting gemaakt van 900 aanvragen. Al snel bleek dat, evenals in andere gemeenten, minder inwoners dan verwacht een aanvraag indienden.

Om het bereik te vergroten is de regeling tussentijds versoepeld en ruimhartiger gemaakt, onder andere door de maximumbedragen, inkomensgrenzen en vermogensgrenzen te verhogen. Daarnaast zijn diverse inspanningen gedaan om de TONK-regeling in de Drechtsteden onder de aandacht te krijgen, zoals door een extra campagne via sociale media. Dit alles heeft echter geen sterke toename van het aantal aanvragen tot gevolg gehad.

Uiteindelijk zijn 269 aanvragen ontvangen die inmiddels zijn afgehandeld. Het onderstaande overzicht geeft de afgehandelde TONK-aanvragen in de Drechtsteden weer (tot 16 november 2021).

TONK	Hardinxveld-							
	Alblasserdam	Dordrecht	Giessendam	HIA	Papendrecht	Sliedrecht	Zwijndrecht	Eindtotaal
Aanvragen	11	145	3	29	28	11	42	269
Toegekend	8	100	2	19	17	6	32	184

Kosten

Het budget voor de uitvoering en uitkeringen TONK bedraagt, na een latere verdubbeling door het Rijk, € 3.946.488. In totaal zijn er 269 aanvragen ingediend, waaraan € 712.313 is uitgekeerd.

Het budgetgeld voor de TONK dat gemeenten hebben ontvangen is niet geormerkt. De middelen voor de TONK komen via het gemeentefonds beschikbaar en het overschot hoeft niet aan het Rijk teruggestort te worden. De SDD heeft bij de tweede Bestuursrapportage € 1 miljoen opgehaald wat naar verwachting nodig was voor de uitvoering van de TONK. In de jaarrekening wordt het overschot met gemeenten verrekend.

2. Overgang van Tozo naar een tijdelijke, versoepelde Bbz-regeling

Met het eindigen van de Tozo kunnen zelfstandig ondernemers vanaf 1 oktober alleen nog maar gebruikmaken van de reguliere bijstand voor zelfstandigen (het Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004). Met het oog op de uitvoerbaarheid heeft het Rijk besloten deze regeling tot eind 2021 te vereenvoudigen. Dit betekent onder andere dat er, zoals bij de Tozo, geen vermogenstoets geldt en dat er met terugwerkende kracht kan worden aangevraagd. Een groot verschil met de Tozo is dat wél wordt gekeken naar de levensvatbaarheid van de onderneming. Per 1 januari 2022 eindigt deze versoepeling.

De Drechtstedengemeenten hebben hun dienstverlening voor zelfstandig ondernemers gebundeld in het Ondernemersloket Drechtsteden. Vanuit dit centrale loket voert het Regionaal Bureau Zelfstandigen (RBZ), aan wie ook de uitvoering van het reguliere Bbz is gemandateerd, de aangepaste Bbz-regeling uit.

Het aantal aanvragen voor de aangepaste Bbz-regeling is bij alle 30 gemeenten die RBZ bedient momenteel laag ten opzichte van de eerdere verwachting. Het RBZ ging uit van 4000 aanvragen bij de start op 1 oktober, maar dat werden er nog geen 300. In de Drechtsteden zijn 97 aanvragen ingediend (peildatum: 29 november 2021), zoals te lezen is in navolgend overzicht.

Aangepaste Bbz-regeling (1-10-21 t/m 31-12-21)	Hardinxveld-								Eindtotaal
	Alblasserdam	Dordrecht	Giessendam	HIA	Papendrecht	Sliedrecht	Zwijndrecht		
Aanvragen	4	53	1	6	9	2	22	97	
Toegekend	3	21		3	4	1	3	35	
In behandeling	1	28	1	3	5	1	17	56	

3. De voortdurende ondersteuning van het Ondernemersloket

In 2020 is gestart met het verbeteren en verduidelijken van de dienstverlening aan zelfstandig ondernemers. De coronacrisis heeft de doelgroep zelfstandig ondernemers weer sterk in de aandacht gezet. Gemeenten hebben immers een wettelijke plicht om hen te ondersteunen op het gebied van inkomen en schulden.

Vanaf 1 januari 2021 is het Ondernemersloket Drechtsteden operationeel. De toegang tot dienstverlening is binnen een digitaal platform/website georganiseerd.¹ Alle ondersteuning voor zelfstandig ondernemers is hier gebundeld. Uitgangspunt voor zelfstandigen in de Drechtsteden is dat ze via het Ondernemersloket Drechtsteden alle dienstverlening kunnen vinden, bijvoorbeeld ook het aanvraagformulier voor het Bbz. In het Ondernemersloket wordt samengewerkt met een aantal partners zoals RBZ, Over Rood, Qredits en Geldfit Zakelijk. De hele aanpak in de Drechtsteden geldt momenteel als 'best practice' in Nederland en is ook volop in de aandacht geweest bij het platform 'Schouders eronder'.²

Vanuit het Ondernemersloket Drechtsteden zijn alle Tozo 5-zelfstandigen in de maanden augustus tot en met september 2021 gebeld. In eerste instantie was dat een pilot vanuit de gemeente Zwijndrecht. Later is deze belactie verbreed naar de gehele Drechtsteden. Deze belactie is hoog gewaardeerd door de ondernemers. Het doel van de belactie was om inzicht te krijgen hoe de Tozo 5-zelfstandigen ervoor staan en of en op welk vlak zij hulp nodig hebben. Dit onderzoek is inmiddels afgerond. De voorlopige conclusies uit dit onderzoek zijn:

1. De zelfstandig ondernemers waarderen het enorm dat ze namens de gemeente worden gebeld.
2. Degenen die Tozo 5 hebben aangevraagd zijn ook de zelfstandigen die echt beperkt zijn geweest om hun bedrijf voort te zetten. Het is deze groep die de meeste problemen heeft, bijvoorbeeld taxichauffeurs en mensen uit de entertainmentindustrie.
3. Tegelijkertijd zijn zelfstandigen als doelgroep ook heel flexibel. Zeker met de aantrekkende economie zijn veel zelfstandigen inmiddels andere werkzaamheden gaan doen (vaak ook in een andere branche). In de meeste gevallen hebben zij hier de overheid niet voor nodig.
4. Een groot aantal zelfstandigen heeft inmiddels ook weer meer opdrachten en dus werk.
5. Het merendeel van de zelfstandigen staat er niet voor open om in loondienst te gaan. Dat heeft vaak te maken met de keuze waarom ze ondernemer zijn geworden. Loondienst wordt dan niet als een alternatief gezien. Vaak speelt ook het gevoel van falen als ondernemer mee in de keuze om kost wat kost ondernemer te blijven.

Het beeld na de belactie is dat Tozo 5-aanvragers zelfstandig verder kunnen en vooral ook willen. Tot nu toe blijkt dit ook uit het lage aantal Bbz-aanvragen vanuit de Tozo 5-groep.

Actieve rol RBZ naar zelfstandige ondernemers

De aanvragers van de aangepaste Bbz-regeling zijn zelfstandigen waarbij nadrukkelijker moet worden gekeken naar de toekomst: heroriëntatie. Aan RBZ is gevraagd om met de zelfstandigen gesprekken over levensvatbaarheid en heroriëntatie te voeren, afhankelijk van de uitkomsten uit de levensvatbaarheidstoets. Tot nu toe hebben gesprekken met 50 zelfstandigen plaatsgevonden. Het doel hiervan is het voorkomen van blijvende instroom in het Bbz en vóór 1 januari 2022 meer duidelijkheid creëren voor de positie van de ondernemer.

¹ <https://www.mijndoc.nl/ondernemersloket/>

² <https://www.schouderseronder.nl/publicaties/drechtsteden-combineert-expertise-van-binnen-en-buiten-onder-eigen-regie>

4. Tot slot

De financiële coronasteun voor zelfstandig ondernemers vanuit het Rijk is gestopt per 1 oktober 2021, maar de hulp vanuit de Drechtsteden stopt niet. Zelfstandigen kunnen in de toekomst blijven rekenen op ondersteuning vanuit de gemeenten via de Sociale Dienst Drechtsteden. Deze voortgezette steun is gebundeld in het Ondernemersloket Drechtsteden.

Samenvatting

- Tozo
Met deze snel ingevoerde steunregeling zijn ruim 5.000 Drechtsteden-zelfstandigen met circa € 27 miljoen op adequate wijze ondersteund. De afwikkeling is tot 2022 met € 4 miljoen aan kosten budgetneutraal verzorgd. Het arbeidsintensieve karakter zorgt echter voor een uitloop in 2022. De inzet van mensen en middelen overschrijdt daardoor het geormerkte budget, naar verwachting met circa € 300.000 tot € 500.000. Gemeenten wordt geadviseerd om een deel van het overschot van de TONK-regeling – wat vrij inzetbaar budget is – te reserveren voor deze overschrijding.
- TONK
Deze regeling is in maart 2021 in de Drechtsteden snel en succesvol ingevoerd en zal rond 1 januari 2022 zijn afgerond. Het aantal aanvragen en uitkeringen (269 en € 712.313) is sterk achtergebleven bij de verwachtingen. Daardoor resteert een budget van ruim € 3 miljoen.
- Ondernemersloket
Het Ondernemersloket is in samenwerking met het RBZ en andere partners een structureel steunpunt geworden voor zelfstandig ondernemers in de Drechtsteden, niet alleen in de huidige crisistijd maar ook daarna.

Verdere procedure, communicatie en uitvoering

Bij nieuwe relevante ontwikkelingen rondom steunmaatregelen zal het Algemeen Bestuur van de GR Sociaal worden geïnformeerd.

Hoogachtend,
het Drechtstedenbestuur,

N. van Mourik MPA
secretaris

mr. A.W. Kolff
voorzitter